

Quick-scan Flora- & Faunawet Lievings Beilen

Definitief

Opdrachtgever:

Huiskes b.v.
De heer, mevrouw H. Huiskes
Reutummerweg 18a
7651 KL TUBBERGEN

Opdrachtnemer:

Eelerwoude Noord
Venekoterweg 54
8431 HH OOSTERWOLDE
T (0516) 52 30 62
F (0516) 52 33 16
E oord@eelerwoude.nl
I www.eelerwoude.nl

Project nr. 3220

Opgesteld door	Gecontroleerd	Datum
T.M. Dolstra	O.Slakhorst	8-4-2009

INHOUDSOPGAVE

1. QUICK-SCAN FLORA- EN FAUNAWET HERINRICHTING BOUWKAVEL	2
1.1 Aanwezigheid van beschermde soorten beoordeeld	2
2. HERINRICHTINGSVOORNEMEN	3
2.1 Bouwkavel heringericht	3
2.2 Flora- en faunawet	4
2.3 Gebiedsbescherming: Natura 2000 (Nb-wet 1998)	4
3. SOORTBESCHERMING	5
3.1 Eén veldbezoek afgelegd	5
3.2 Geen zwaar beschermde soorten aanwezig	5
3.2.1 Geen beschermde planten aangetroffen	5
3.2.2 Geen vaste broed-, rust- of verblijfplaatsen van vogels vast gesteld	5
3.2.3 Leefgebied algemene grondgebonden zoogdieren	6
3.2.4 Mogelijk jachtbiotoop vleermuizen	6
3.2.5 Geschikt gebied voor algemeen voorkomende amfibieën	6
3.2.6 Gebied ongeschikt voor reptielen	6
3.2.7 Gebied ongeschikt voor vissen	7
3.2.8 Overige beschermde soorten niet aangetroffen	7
4. GEEN ONTHEFFING NODIG, MITS	8
4.1 Mogelijk zwaar beschermde soorten verwacht	8
4.2 Nader onderzoek naar vleermuizen nodig	8
4.3 Vogels	8
4.4 Advies	8
4.5 Afbakening	8

LITERATUURLIJST

BIJLAGE 1: WETGEVING

1. QUICK-SCAN FLORA- EN FAUNAWET HERINRICHTING BOUWKAVEL

1.1 Aanwezigheid van beschermde soorten beoordeeld

De heer Huiskes is voornemens ten oosten van Lieving nabij Beilen in de gemeente Midden-Drenthe, de locatie van een voormalig agrarisch bedrijf te herontwikkelen. De bouwkvael ligt reeds geruime tijd er verwilderd bij nadat de toenmalige agrarische gebouwen zijn gesloopt. De planning is om op het bouwkvael een nieuwe woning (woonboerderij) te bouwen. Dit in het kader van de regeling Ruimte voor Ruimte. De locatie betreft Lieving 64a/66 te Lieving (Beilen), zie figuur 1.

Omdat de ontwikkeling op de locatie Lieving 64a/66 een ruimtelijke ingreep betreft, dient, alvorens gestart wordt met de werkzaamheden, de activiteit getoetst te worden aan de van toepassing zijnde natuurwetgeving, de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998.

Projectontwikkelaar Huiskes b.v. heeft Eelerwoude gevraagd voor het uitvoeren van een quick-scan. Met deze quick-scan wordt beoogd een inschatting te maken van de kans, dat door de ingreep soorten die in het kader van de Flora- en faunawet en/of de Natuurbeschermingswet beschermd zijn, geschaad worden. Aan de hand van deze inschatting worden aanbevelingen gedaan over de noodzaak tot het uitvoeren van een vervolgonderzoek.

De ligging van de locatie is weergegeven in figuur 1.

Figuur 1. Ligging plangebied (rode cirkel) ten oosten van de woonkern Beilen (Bron: topografische atlas 1:25.000).

2. HERINRICHTINGSVOORNEMEN

2.1 Bouwkavel heringericht

De gronden/het plangebied van de heer Huiskes zijn gelegen in het buitengebied van Lieving (Beilen) aan de Lieving 64a/66 in de gemeente Midden-Drenthe. De locatie ligt aan de N856. De bouwkavel is reeds geruime tijd geleden ontruimd. Er heeft een woonboerderij gestaan. Deze boerderij is afgebrand. Een stuk landbouwgrond (1,1 hectare), meteen grenzend ten zuiden en oosten aan het bouwblok maakt eveneens deel uit van het plangebied. Onderstaande foto's geven een impressie van het plangebied.

Foto 1. Overzicht plangebied.

Foto 2. Overzicht bouwkavel.

Foto 3. Watergang binnen plangebied.

Foto 4. Naast gelegen woning.

Foto 5. Grens oostzijde plangebied.

De begroeiing in het plangebied is inmiddels verwilderd. Op de locatie, waar voorheen stallen stonden, bevindt zich nu een ondiepe plas, veroorzaakt door verdichting van de grond. De voormalige erfgrans is grotendeels omsloten door een windsingel en overige verwilderde erfbeplanting. De landbouwgronden, die deel

uitmaken van het plangebied, liggen braak. Verspreid zijn peilbuizen aanwezig. Deze zijn aangebracht om vast te kunnen stellen of de bodemsanering in goede orde is uitgevoerd. Aan de westelijke zijde wordt het plangebied begrensd door een woonhuis met een rijke erfbeplanting. Ten noorden wordt het plangebied begrensd door de Lieving (N856). Ten oosten grenst een paardenbak op het naastgelegen erf gelegen aan het plangebied. Aan de zuidzijde bevinden zich landbouwgronden. Het plangebied wordt noord-zuid doorsneden door een periodiek droog vallende watergang.

2.2 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet hanteert een driedeling in beschermingscategorieën:

1. tabel 1-soorten: de meest algemene soorten waarvoor een vrijstellingsregeling geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen. Dit betekent dat voor deze soorten geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd.
2. tabel 3-soorten: strikt beschermde soorten: de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van de zwaardere categorieën van de Rode Lijst
3. tabel 2-soorten: een tussencategorie, de resterende beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling wanneer wordt gehandeld volgens een goedgekeurde gedragscode. In andere gevallen kan voor deze soorten een ontheffing noodzakelijk zijn.

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. Vogels worden tijdens het broedseizoen beschermd door de Flora- en faunawet. Voor het aantasten van broedende vogels geldt een zware toets vergelijkbaar met tabel 3-soorten. Daarnaast zijn voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het betreft nesten van spechten, uilen en boombewonende roofvogels.

Voor een nadere toelichting op de Flora- en faunawet wordt verwezen naar de bijlage.

2.3 Gebiedsbescherming: Natura 2000 (Nb-wet 1998)

Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Deze gebieden worden in Nederland op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 beschermd.

Op geruime afstand (ruim 4 kilometer) van het plangebied ligt het Natura 2000-gebied Mantingerbos (Habitatrichtlijngebied). Gezien de ruime afstand tot het te beschermen gebied en de aard van het voornemen (realiseren wooneenheden) zijn geen negatieve effecten te verwachten. Er zal daarom geen toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 hoeven te worden uitgevoerd.

Een toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 maakt geen deel uit van de opdracht, zoals Eelerwoude de opdracht is aangeboden.

3. SOORTBESCHERMING

3.1 Eén veldbezoek afgelegd

Het veldbezoek is uitgevoerd op 06 april 2009. Dit veldbezoek heeft overdag plaatsgevonden. Het veldbezoek is erop gericht om te beoordelen of het plangebied geschikte biotopen bevat voor beschermde dier- en plantensoorten. Hiervoor is het plangebied en de nabije omgeving hiervan visueel onderzocht. Tevens is het aangrenzende bos onderzocht op potentiële leef- en groeiplaatsen van “beschermde” dier- en plantensoorten.

Naast de informatie die verkregen is door middel van het veldbezoek, is gebruik gemaakt van vrij opvraagbare gegevens van het natuurloket. Verder is gebruik gemaakt van bestaande literatuur (verspreidingsatlassen e.d.). Er zijn geen gegevens aangekocht van bijvoorbeeld PGO's (Particuliere Gegevensverzamelende Organisaties).

3.2 Geen zwaar beschermde soorten aanwezig

3.2.1 Geen beschermde planten aangetroffen

Het plangebied is gelegen in kilometerhok 233-541. Uit gegevens van het Natuurloket (1975-1990) blijkt, dat het kilometerhok slecht is onderzocht op vaatplanten. Deze gegevens zijn verouderd, maar lijken volledig. De Atlas van de Drentse Flora toont eveneens geen beschermde- en/of Rode lijstsoorten voor dit kilometerhok.

Tijdens het veldbezoek zijn binnen het plangebied, zowel binnen de bouwkvavel, als op de braak liggende maïsakker; algemene en veelal pioniersvegetaties aangetroffen. Dit betroffen o.a. soorten als straatgras, veldzuring, kleine veldkers, akkerdistel en paarse dovenetel. De windsingel bestaat uit de boomsoorten zomereik, boswilg, meidoorn en hazelaar. Overige soorten zijn ruwe berk, lijsterbes en Amerikaan-

se vogelkers. De windsingel heeft weinig kruidachtige ondergroei, welke voornamelijk bestaat uit de soorten grote brandnetel, zevenblad en hondsdrif. De watergang, die door het plangebied heen loopt, bevat weinig plantensoorten.

Binnen het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen en worden op basis van de aangetroffen biotopen evenmin verwacht, want geschikte groeiplaatsen ontbreken.

3.2.2 Geen vaste broed-, rust- of verblijfplaatsen van vogels vast gesteld.

Uit gegevens van het Natuurloket (1996-2007) blijkt, dat het kilometerhok 233-541 niet is onderzocht op broedvogels. Het kilometerhok is goed onderzocht op watervogels. Er zijn geen beschermde of rode lijstsoorten vast gesteld. De verspreidingsatlas Broedvogels van Drenthe (1978-1993) toont voor de directe omgeving van het plangebied geen rode lijstsoorten. Deze gegevens lijken volledig, maar zijn verouderd.

Tijdens het veldbezoek zijn binnen het plangebied enkele algemene vogelsoorten aangetroffen. Dit betroffen o.a. soorten als ekster, merel, vink en witte kwikstaart. Van de zwarte kraai en de houtduif zijn tevens nesten in aanbouw aangetroffen binnen het plangebied. Op de bouwkvavel en op het achter gelegen akkerland bevinden zich ondiepe waterplas- sen, waarbij vandaan een 8 tal witgatjes op vlogen. Witgatjes zijn in Nederland wintergas- ten en broeden dus niet binnen het plange- bied.

Vaste broedplaatsen die jaarrond worden ge- bruikt door uilen, spechten en roofvogels zijn binnen het plangebied niet aangetroffen.

3.2.3 Leefgebied algemene grondgebonden zoogdieren

Uit gegevens van het Natuurloket (1997-2007) blijkt, dat het kilometerhok 233-541 niet is onderzocht op zoogdieren. Natuurloket vermeldt geen beschermde soorten. Deze gegevens zijn redelijk recent, maar onvolledig. Verspreidingsgegevens afkomstig uit verschillende publicaties tonen aan, dat in de onmiddellijke nabijheid van het plangebied geen zwaar beschermde grondgebonden zoogdieren zijn aangetroffen.

Tijdens het veldbezoek zijn enkele bewoningsporen aangetroffen, die er op duiden, dat het plangebied wordt gebruikt door diverse (spits-)muizen. Daarnaast zijn enkele molshopen aangetroffen.

Van het ree en haas zijn prenten aangetroffen binnen het plangebied. Tevens zijn beide soorten waargenomen tijdens het veldbezoek.

Op basis van de aangetroffen omgevingskwaliteiten is het te verwachten, dat het plangebied wordt gebruikt als leef- en jachtgebied door algemene beschermde zoogdiersoorten als egel en kleine marterachtigen. Strikt beschermde soorten als waterspitsmuis en veldspitsmuis zijn op basis van de aangetroffen omgevingskwaliteiten niet te verwachten, omdat voor deze soorten geen geschikte habitats aanwezig zijn. Nader onderzoek naar het voorkomen van zwaar beschermde soorten in het plangebied is niet nodig.

3.2.4 Mogelijk jachtbiotoop vleermuizen

Uit gegevens van het Natuurloket (1997-2007) blijkt, dat het kilometerhok 233-541 niet is onderzocht op vleermuizen. Deze gegevens zijn redelijk recent, maar lijken onvolledig. Dit blijkt ondermeer uit de Atlas van de Nederlandse vleermuizen (1986-1993), waaruit volgt dat er vleermuizen zijn vast gesteld in uurhok 17-23, waarbinnen het plangebied ligt. Het betreffen de soorten watervleermuis, meervleermuis, laatvlieger en gewone dwergvleermuis. Van de laatvlieger is daarnaast aangegeven, dat er zich een kraamkolonie bevindt.

Binnen het plangebied zijn geen gebouwen en/of bomen aanwezig, die worden gesloopt of gekapt. Er zijn geen voor vleermuizen geschikte

verblijfplaatsen aangetroffen binnen het plangebied. Mogelijk is het plangebied geschikt als foerageergebied voor de soorten Laatvlieger en gewone dwergvleermuis. Voor de watervleermuis en de meervleermuis is het plangebied ongeschikt.

Vleermuizen ondervinden geen nadelige effecten door het herinrichtingvoornemen, omdat er geen verblijfplaatsen worden vernietigd. Voor foeragerende vleermuizen blijft het foerageergebied gehandhaafd. Mogelijk wordt er extra verlichting gerealiseerd binnen het plangebied na realisatie van de nieuwbouw.

3.2.5 Geschikt gebied voor algemeen voorkomende amfibieën

Uit gegevens van het Natuurloket (1992-2007) blijkt, dat het kilometerhok 233-541 niet is onderzocht op amfibieën. Uit de gegevens van het RAVON Waarnemingenoverzicht 2006 blijken er in het uurhok 17-23 4 tabel 1 soorten te zijn aangetroffen.

Het plangebied biedt beperkt mogelijkheden voor amfibieën als landhabitat en voortplantingsbiotoop. Mogelijk vinden amfibieën als kleine watersalamander en gewone pad een overwinteringplek in muizenholen in de windsingel en het sloottalud. Het slootje dat door het plangebied loopt, valt periodiek droog, maar is in kleine mate geschikt is als voortplantingsplaats voor amfibieën. Er zijn tijdens het veldbezoek enkele amfibieën aangetroffen in het plangebied. Dit betroffen bruine kikkers die in de slootjes in en langs het plangebied werden waargenomen.

Op basis van de aangetroffen omgevingskwaliteiten worden er geen beschermde amfibiesoorten binnen het plangebied verwacht omdat geschikte habitats ontbreken. Het herinrichtingvoornemen heeft geen nadelig effect op populaties van amfibieën.

3.2.6 Gebied ongeschikt voor reptielen

Uit gegevens van het Natuurloket (1992-2007) blijkt, dat het kilometerhok 233-541 slecht is onderzocht op reptielen. Natuurloket vermeld 1 tabel 2/3 soort. Deze gegevens zijn redelijk

recent en lijken compleet. Uit de gegevens van het RAVON Waarnemingsoverzicht 2006 blijkt er één reptielsoort is aangetroffen binnen uurhok 17-23. Dit betreft de levendbarende hagedis.

Het plangebied biedt geen mogelijkheden voor reptielen als landhabitat. Er bevinden zich in het plangebied geen omstandigheden (bijv. composthoop), die geschikt zouden kunnen zijn als voortplantingsbiotoop van reptielen.

Op basis van de aangetroffen omgevingskwaliteiten worden geen beschermde reptielsoorten binnen het plangebied verwacht.

Tijdens het veldbezoek zijn enige algemene diersoorten uit de overige soortgroepen aangetroffen. Dit betroffen soorten als dagpauw-oog en soorten uit de groepen van nachtvlin-ders, hommels en zweefvliegen. Zeldzame, beschermde of rode lijstsoorten zijn niet aangetroffen tijdens het veldbezoek.

De overige in de Flora- en faunawet opgeno-men (strikt beschermde) soorten zijn dusdanig zeldzaam en grotendeels gebonden aan specifieke biotopen zoals heide, hoogveen, laag-veen en beken, dat het onwaarschijnlijk is dat het plangebied voor deze soorten een functie vervuld.

3.2.7 Gebied ongeschikt voor vissen

Uit gegevens van het Natuurloket (1992-2007) blijkt, dat het kilometerhok 233-541 niet is onderzocht op vissen. Uit de gegevens van het RAVON Waarnemingenoverzicht 2006 blijkt dat er in het uurhok 17-23 geen vissen zijn vast gesteld. Uit de gegevens uit de Vissenatlas Groningen Drenthe (1980-2007) blijkt, dat er nabij het plangebied 12 algemene vissoorten zijn aangetroffen.

Het plangebied biedt geen mogelijkheden voor vissen als leefgebied en voortplantingsplek. De slootjes die door en langs het plangebied lig-gen, vallen periodiek droog, waardoor het deze slootjes ongeschikt zijn als habitat voor vissen.

Op basis van de aangetroffen omgevingskwaliteiten worden er geen vissoorten binnen het plangebied verwacht omdat geschikte habitat ontbreekt. Het herinrichtingvoornemen heeft geen nadelig effect op populaties van (be-schermden) vissen.

3.2.8 Overige beschermde soorten niet aangetroffen

Uit gegevens van het Natuurloket (1993-2008) blijkt, dat het kilometerhok 533-541 niet is onderzocht op overige soortgroepen. Uit de ver-spreidingsatlas Dagvlinders in Drenthe blijkt dat er geen beschermde vlindersoorten zijn vast gesteld in de directe omgeving van het plange-bied.

4. GEEN ONTHEFFING NODIG, MITS...

4.1 Mogelijk beschermde soorten verwacht

Naar aanleiding van deze quick-scan flora- en faunawet wordt geconcludeerd dat het plangebied deel uitmaakt van het leefgebied van een beperkt aantal beschermde soorten. Door het herinrichtingvoornemen wordt het leefgebied en de verblijfplaatsen van enkele algemeen voorkomende tabel 1-soorten verstoord of vernietigd. Negatieve effecten op populaties van deze algemene soorten worden niet verwacht.

Men dient bij de ruimtelijke ontwikkeling de zorgplicht in acht te nemen (zie bijlage 1).

Het herinrichtingvoornemen zal voor diverse voorkomende soorten flora en fauna een nieuw leefgebied creëren.

4.2 Nader onderzoek naar vleermuizen nodig

Mogelijk maakt het plangebied deel uit van het foerageergebied van zwaar beschermde soorten uit de groep van vleermuizen. Mogelijk heeft het herinrichtingvoornemen in de realisatiefase een negatief effect op het voorkomen van populaties van deze beschermde soorten. Nader onderzoek naar het mogelijke terreingebruik van deze zwaar beschermde soorten binnen het plangebied moet uitsluitend geven of een ontheffingsaanvraag in het kader van de Flora- en faunawet moet worden aangevraagd. Nader onderzoek met behulp van een batdetector dient bij voorkeur plaats te vinden in de periode half mei – half september.

4.3 Vogels

Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Flora- en Faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren,

zijn niet toegestaan. In de praktijk betekent dit dat versturende werkzaamheden zoals het ontgraven van de fundering alleen buiten het broed-/voortplantingsseizoen (dat i.v.m. de aanwezigheid van broedvogels, zoals vink en houtduif, loopt van half maart tot medio juli) uitgevoerd mogen worden. Wanneer de werkzaamheden buiten het broedseizoen worden uitgevoerd is voor vogels geen ontheffing noodzakelijk (LNV verleend ook zelden een ontheffing voor het verstoren van broedende vogels). Indien de werkzaamheden voor aanvang van het broedseizoen beginnen en constant doorgaan tijdens het broedseizoen, hoeft er eveneens geen ontheffing te worden aangevraagd.

4.4 Advies

Het is af te raden nachtelijke bouwactiviteiten uit te voeren. Dit om lichtverstoren binnen het plangebied te voorkomen. Vleermuizen en nachtelijke roofdieren zoals uilen zijn gevoelig voor verlichting.

Na realisatie van de nieuwbouw binnen het plangebied, zal de hoeveelheid verlichting toenemen binnen het plangebied. Om onnodige verstoring van vleermuizen te voorkomen, dient er gebruik te worden gemaakt van naar beneden gerichte en strooilicht beperkende armaturen.

4.5 Afbakening

De initiatiefnemer of opdrachtgever is verantwoordelijk voor het gebruik van de rapportage. Eelerwoude aanvaardt dan ook geen aansprakelijkheid voor de inhoud, interpretaties of conclusies indien gebruik wordt gemaakt van deelaspecten van deze rapportage zonder verwijzing naar de volledige rapportage. Bovendien aanvaardt Eelerwoude geen aansprakelijkheid voor kosten en vertraging die optreden als gevolg van het voorkomen van beschermde flora en fauna.

LITERATUURLIJST

Brink, H. van den, 1996, *Broedvogels van Drenthe*, Van Gorcum & Comp. B.V., Assen

Dijkstra, A.C.J., J. de Vries, B.J. Hoentjes, 2003, *Dagvlinders in Drenthe*, Voorkomen en verspreiding 1990-2001, Uitgeverij PubliQue, Emmen

Koninklijke Vermande, 1999-2007, *Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3 en 4*, SDU Uitgeverij, Den Haag

Limpens, H., K. Mostert, W. Bongers, 1997, *Atlas van de Nederlandse vleermuizen*, KNNV-uitgeverij, Utrecht

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004, 501 *Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen*, Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden.

RAVON, 2007, nr. 27 jaargang 9 nummer 3, *Waarnemingsoverzicht 2006*, Drukkerij HPC, Arnhem

Snaak, G., 1999, *De veldspitsmuis Crocidura leucodon in Oost-Nederland en het graafschap Bentheim*, Lutra, Deel 41, nummer 1-2, 1999, Vereniging voor zoogdierkunde en zoogdierbescherming, Arnhem.

Snaak, G., 1992-2007, *Prooidieren van de kerkuil in Noordoost-Nederland en het graafschap Bentheim 1992-2007*, Natuur- en milieuvereniging 'Het Stroomdal', Zuidoost-Drenthe, Schoonebeek.

Werkgroep Florakartering Drenthe, 1999, *Atlas van de Drentse Flora*, Schuyt & Co, Haarlem

Gebruikte websites

www.minlnv.nl

www.ravon.nl

www.sovon.nl

www.floron.nl

www.vzz.nl

www.telmee.nl

www.waarneming.nl

www.natuurloket.nl

BIJLAGE 1: WETGEVING

Inleiding

Per 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. In deze wet, gepubliceerd op 14 juli 1998 in het Staatsblad 402, is de soortbescherming geregeld van in Nederland inheemse in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet sluit aan op de Europese natuurregelgeving (Natura 2000). De wet is in plaats gekomen voor de Jachtwet, de Vogelwet 1936, de soortenparagraaf uit de Natuurbeschermingswet, de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten en de soortbeschermingscomponent uit de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Deze Europese soortenbescherming heeft met de Flora- en faunawet dus een Nederlandse vertaling gekregen.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal staat hierbij de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Beschermde soorten

Via de Flora- en faunawet worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:

- ruim 100 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- alle soorten vogels die van nature op het grondgebied van de lidstaten van de EU in het wild voorkomen;
- alle zoogdieren die van nature in Nederland in het wild voorkomen, met uitzondering van bruine rat, zwarte rat en huismuis;
- alle amfibieën en reptielen die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- vissen, en schaal- en schelpdieren voor zover ze niet onder de Visserijwet vallen;
- bepaalde soorten insecten (bijvoorbeeld vlinders, libellen en mieren);

Als beschermde inheemse soort kunnen door middel van algemene maatregel van bestuur worden aangewezen. Het gaat om soorten die van nature in Nederland voorkomen en: die in hun voortbestaan bedreigd of gevaar lopen in hun voortbestaan bedreigd worden; mogelijk in hun voortbestaan bedreigd worden door overmatige benutting en die uit Nederland zijn verdwenen, maar waarvan de kans op terugkeer reëel is.

Verbodsbepalingen

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn een aantal voor planten en dieren schadelijke handelingen als verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet opgenomen. De belangrijkste artikelen zijn:

- Artikel 8: het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12: het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Ontheffing

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten, is een ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen (artikel 8 tot en met 18). In artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt de mogelijkheid geboden om ontheffing aan te vragen op de verbodsbepalingen.

De bevoegdheid om een ontheffing te verlenen in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet ligt bij de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Een aanvraag tot ontheffing kan worden ingediend bij Dienst Regelingen van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Bij de ontheffingverlening gelden, afhankelijk van de status van de soort, verschillende voorwaarden waaraan voldoen moet worden. Onderscheid wordt gemaakt in een lichte toets en een uitgebreide toets.

De lichte toets geldt voor algemene soorten en overige soorten (categorie 1 en 2; zie vrijstelling). De lichte toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding).

De uitgebreide toets geldt voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen, voor soorten van bijlage 1 AMvB artikel 75 en voor beschermde vogelsoorten (categorie 3; zie vrijstelling). De uitgebreide toets houdt in dat:

- de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding) en
- er geen alternatief is voor de activiteiten en
- er sprake is van groot maatschappelijk belang (zoals volksgezondheid, openbare veiligheid et cetera) en
- de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen.

Vrijstelling

In het 'Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen', ook wel AMvB artikel 75 genoemd, zijn (onder andere) een aantal wijzigingen rondom ontheffingen en vrijstellingen beschreven. In het kort houdt de wijziging in dat niet altijd meer een ontheffing noodzakelijk is. De vrijstellingsregeling bevat vrijstellingen voor activiteiten die vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw),
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën, waarin soorten zijn ingedeeld op basis van zeldzaamheid en kwetsbaarheid.

Tabel 1 – Algemene soorten

Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als de werkzaamheden of activiteiten vallen onder de hierboven beschreven activiteiten, dan geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van Artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

Tabel 2 – Overige soorten

Deze soorten genieten een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven beschreven én indien gehandeld wordt volgens een, door de Minister van LNV, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets.

Tabel 3 – Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 AMvB artikel 75

Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Ook al is sprake van werkzaamheden zoals hierboven beschreven, dan hangt het van de precieze aard van de werkzaamheden af of een vrijstelling met gedragscode geldt, of een ontheffing noodzakelijk is. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt altijd dat voor deze soorten een ontheffing moet worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Vogels

Vogelsoorten zijn niet opgenomen in de hierboven genoemde categorieën. Alle vogels in Nederland zijn gelijk beschermd, conform de Vogelrichtlijn. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waarvoor nesten of vaste- rust en verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. Voor werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven genoemd geldt een vrijstelling, indien gehandeld wordt volgens een, door de Minister van LNV, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, is het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.